

## **ZÁRÓBESZÁMOLÓ AZ MTA TITKÁRSÁGÁNAK 2008. ÉVI MŰHELYTÁMOGATÁSÁRÓL**

### **A Magyarságkutató Tudományos Társaság (Szabadka) 2008. évi megvalósított tudományos kutatási programja**

	<b>Tudományos programok leírása</b>	<b>A kutatócsoport/ kutatók</b>	<b>Támogató, pályázó és partnerszervezetek</b>	<b>időtartam</b>	<b>Állapot Megvalósulás</b>
	<b>mtt PROJEKT</b>				
1.	A kutatási projektum címe: <b>Felnőttképzés fejleszthetősége Vajdaságban</b>	Dr. Gábrity Molnár Irén, Dr. Somogyi Sándor, Ricz András PhD hallgató, Molnár Verona mgr., Kovács Krisztina, Miskolci Zsófi, Takács Zoltán PhD hallgatók	<i>Támogató:</i> Tartományi Oktatási és Művelődési Titkárság (Újvidék) <i>Pályázó:</i> Magyarságkutató Tudományos Társaság	2008	<b>Teljesítve, elszámolva</b>
2.	A kutatási projektum címe: <b>Regionális szakképzési hálózatépítési projekt</b> 1. Munkakínálat rugalmassága 2. Szakképzési intézmények képzései	Dr. Gábrity Molnár Irén, Ricz András PhD hallgató, Molnár Verona mgr., PhD hallgató, Takács Zoltán PhD hallgató	<i>Támogató:</i> Szülőföld Alap <i>Pályázó:</i> Regionális Tudományi Társaság Szabadka <i>Partner:</i> Magyarságkutató Tudományos Társaság Szabadka	2008 január-májusa	<b>Teljesítve, elszámolva</b>
3.	A határon átvívelő kutatási projektum címe: <b>Identitásunk nyomában</b>  <i>1. téma: Identitáskutató Műhely, határon átnyúló programterveinek kidolgozása</i> <i>2. téma: Az oktatás és felnőttképzés identitás erősítő szerepe a Vajdaságban</i> <i>3. téma: Oktatás a Vajdaságban</i> <i>4. téma: Délvidéki felsőoktatás jövője</i> <i>5. téma: Az egyetemek és regionális fejlődés kapcsolata</i>	<i>Tanulmányírók:</i> Dr. G. Molnár Irén, Takács Zoltán PhD hallgató  <i>Munkatársak:</i> Szlavity Ágnes mgr., Rác Livia, PhD hallgatók  <i>Partnerek:</i> Dr. T. Molnár Gizella, Újvári Edit, Barátné Hajdú Ágnes,	<i>Támogató: MTA HTMT EB műhelytámogatása</i> <i>Pályázó:</i> Magyarságkutató Tudományos Társaság Szabadka <i>Partnerek:</i> <i>1.</i> Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Szeged, Közművelődési Tanszék és a Könyvtártudományi Tanszék – Felnőttképzési Intézet <i>2.</i> Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar Szabadka	2007. 09 – 2008. 06.	<b>Teljesítve, elszámolva</b>
4.	A nemzetközi kutatási projektum címe: <b>Az Észak-vajdasági régió szakképzési programok európai felzárkóztatása</b>	Molnár Verona mgr., Dr. Gábrity Molnár Irén, Takács Zoltán PhD hallgató, Dr. T. Molnár Gizella, Dr. T. Kiss Tamás, Döbör András, Kudlik Gábor, Fekete Attila	<i>Támogató:</i> Esély a stabilitásért, Szeged <i>Pályázó:</i> Nyitott Távlatok Szabadka <i>Partnerek:</i> <i>1.</i> Magyarságkutató Tudományos Társaság Szabadka; <i>2.</i> Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Szakképzési,	2008	<b>Teljesítve, elszámolva</b>

			<i>Továbbképzési és Távoktatási Központja;</i> 3. Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Felnőttképzési Intézete, <i>Andragógiai és Művelődéstudományi Tanszék</i>		
5.	<i>A kutatási projektum munka címe:</i> <b>Tájégségeink humánerőforrása</b> 1. téma: <b>Vajdaság és a magyar nemzeti kisebbség népességének gazdasági szerkezete és változásai (1953–2002)</b> 2. téma: <b>A vajdasági magyarok EU csatlakozási vágya (Kárpát-Panel kutatás eredményeinek vajdasági adatrész-elemzése, másodlagos elemzések, összehasonlítások, cserepublikációk, konferencia előadás) elkészítése</b>	<i>Vajd. kutatók:</i> Mirmics Károly, Gábrity Molnár Irén, <i>Munkatársak:</i> Rác Lívia, Takács Zoltán <i>Külföldi partnerek:</i> Papp Z. Attila, Veres Valér, Lampl Zsuzsa stb.	<i>Támogató:</i> MTA HTMT műhelytámogatása <i>Pályázó:</i> Magyarságkutató Tudományos Társaság Szabadka; <i>Partnerek:</i> 1. MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézet Bp. 2. MTA Kolozsvári Akadémiai Bizottsága (Szociológia és Demográfiai Szakbizottsága), és a Babes-Bolyai Tudományegyetem Szociológia Tanszék 3. Forum Intézet Komárom, Szlovákia	2008 – 2009. január	<b>Teljesítve, elszámolva</b>
6.	A kutatási projektum címe: <b>Régióink életereje</b> 1. Területfejlesztési regionális tudásközpontok kialakítása 2. Emberi erőforrás vizsgálata egy régióban	Dr. Gábrity Molnár Irén, dr. Somogyi Sándor, dr. Sefcsich György, Ricz András, Takács Zoltán, Kovács Krisztina	<i>Támogató:</i> Magyar Tudományos Akadémia Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézete, ösztöndíjprogram <i>Pályázó:</i> Magyarságkutató Tudományos Társaság Szabadka <i>Partner:</i> Regionális Tudományi Társaság, Szabadka	2008. végéig	<b>Teljesítve, elszámolva</b>
7.	A projekt címe: <b>„Dotacije etničkim zajednicama i manjinama“</b>	<i>Vajd. kutatók:</i> Dr. Gábrity Molnár Irén, dr. Somogyi Sándor, Szilágyi Ágnes, Ricz András, Takács Zoltán, Rác Lívia	<i>Támogató Tartományi Kisebbségi Titkárság (Újvidék)</i> <i>Pályázó:</i> Magyarságkutató Tudományos Társaság Szabadka	2008	<b>Teljesítve, elszámolva</b>
8.	A nemzetközi projekt címe: <b>PannonForrás Kárpát-medencei felnőttképzési és szolgáltatási hálózat</b> 1. Átképzési igények Vajdaságban 2. Felnőttképzési profilok - hálózat	<i>Részvevők:</i> Sarnyai Károly (Cnesa Kanizsa), Molnár György (Békéscsaba), Palotás József (MEH), Gábrity Molnár Irén (MTT), Molnár Verona (Nytott Távlatok – Szabadka) Az MNT képviselője	<i>Támogató Szülőföld Alap</i> <i>Pályázó:</i> Cnesa Oktatási és Művelődési Intézmény Magyararkanizsa <i>Partnerek:</i> 1. Békéscsabai Regionális Képzési Központ Magyarország, 2. Magyarságkutató Tudományos Társaság Szabadka,	2008 - 2009	<b>Teljesítve, elszámolva</b>
	<b>mtt FORUM</b>				
9.	Konferenciaszervezés	<i>Részvevők:</i> MTT tagok, Városi	<i>Konferenciatámogató:</i> Magyar Tudományos	2008.	<b>Teljesítve,</b>

	<b>Értelmiségünk életközéből</b> Című tanácskozás Vajda Gábor: Az autonómia illúziója – A délvidéki magyarság eszme- és irodalomtörténete (1972–1989) kötetbemutató <i>A rendezvény helyszíne: Szabadka, Városi Könyvtár</i>	Könyvtár, Vajd. Módszertani Központ, szakemberek, kutatók, egyetemisták, értelmiségiek	Akadémia műhelytámogatás A könyv megjelenését a <i>Nemzeti Kulturális Örökség Minisztérium – Nemzeti Kulturális Alapprogram</i> (Budapest) tette lehetővé. <i>Partnerek:</i> Magyarságkutató Tudományos Társaság, Városi Könyvtár, Vajd. Módszertani Központ (Szabadka)	február 14.	<i>elszámolva</i>
10.	Konferenciaszervezés <b>Regionális erőnlét!</b> Időpont: 2008. június 27. - 8 óra Szabadka a Népkör Kern Katalin terme.	<i>Részvevők:</i> MTT szakemberei, a Regionális Tudományi Társaság, kutatók, egyetemisták, értelmiségiek	<i>Támogató:</i> Magyar Tudományos Akadémia műhelytámogatása <i>Partnerek:</i> Magyarságkutató Tudományos Társaság, Regionális Tudományi Társaság, Szabadka	2008. június 27.	<b>Teljesítve, elszámolva</b>
11.	Konferencia részvétel, plenáris előadás <b>Határtalan határok, nemzetközi földrajzi konferencia, Dobogókő, 2008. 10. 26-27</b> <b>mtt SOROZAT</b>	<i>Plenáris előadó:</i> Gábrity Molnár Irén: A szerbiai emigráció fél évszázada	<i>Szervező:</i> Szegedi Tudományegyetem. Gazdaság- és Társadalomföldrajz Tanszék	2008. 10. 26-27	<b>Teljesítve, szállásköltség elszámolva</b>
12.	Kiadói tevékenység <b>Regionális erőnlét - A humánerőforrás befolyása Vajdaságban</b>	MTT sorozat 13. kötet szerzői, ösztöndíjas kutatók, szerkesztők Gábrity Molnár Irén és Mirmics Zsuzsa	<i>Támogató:</i> Magyar Tudományos Akadémia műhelytámogatása  13. MTT kötet <i>Regionális erőnlét</i> (lásd a mellékletben)	2008. 01. – 2008. 05.	<b>Teljesítve, elszámolva</b>
13.	CD kiadása és honlap bővítés <i>Kisebbségsszociológiai jelenségvizsgálatok</i> (művelődésünk, médiaállapot stb.) <b>mtt STUDIUM</b>	Gépelési, lektorálási és szerkesztési munkálatok	<i>Támogató</i> MTT munkatársai, Tippnet honlapszerkesztő	2008 októbere	<b>Részben teljesítve, elszámolva</b>
14.	Workshopok – kiképzések, tutormunka, szakmai konzultációk	Kérdőbiztosi kiképzés, fókuszcsoport-vizsgálatok	<i>Támogató:</i> Magyar Tudományos Akadémia műhelytámogatása MTT iroda	2008 novembere	<b>Teljesítve, elszámolva</b>

**Megjegyzés: a zölddel kiszínezett programokat az MTA Titkársága támogatta az MTA HTMT EB döntésével, műhelytámogatásként.**

# Záróbeszámoló a Magyarországi Tudományos Társaság 2008. évi kutatásairól<sup>1</sup>

A Magyarországi Tudományos Társaság a 2008. évi MTA műhelytámogatásnak köszönve kutatási csoportokat alakított, időszzerű társadalomtudományi témákat dolgozott fel, majd publikálta azokat, vagy nyilvánosan prezentálta konferenciákon.

**Az MTA Titkárságának támogatásával létrejött tevékenység így foglalható össze:**

## **A.) Kutatómunka**

### **1. Kutatási csoportok:**

#### **a.) Identitásunk nyomában – oktatásunk láttelepe**

A kutatás keretében fennállt az a regionális igény, hogy elemezzük a vajdasági magyar (és állami) közép és felsőoktatási térséget az újabb oktatási kihívások szemszögéből: A vajdasági magyarok nemzeti identitásvesztésének okai elsősorban a természeti-ökológiai örökség vesztese (termőföldtulajdon, élőhely leszűkülése, mobilitás gyengülése), másodsorban a demográfiai szerkezetváltozások (előregedés, emigráció és betelepítések által kiváltott lakosságfogyás), harmadsorban a gazdasági erőtlenség és a társadalmi-politikai élet peremléte és végül a társadalmi örökség sorvadása (kulturális, vallási másodrendűség megélése, nyelvhasználati gondok).

A vajdasági magyarok viszonylagos **lemaradása** az iskolai végzettség alapján (főleg az érettségit nyújtó középiskolai és az egyetemi végzettség terén) nem a gyengébb képességeik miatt van, de **esélyegyenlőtlenségük növekszik** az államnyelv ismeretének hiánya és az anyanyelvű iskolai tagozatok vagy a minőséges tanári káder, tankönyvek nélkülözése miatt. Növelni kell a magyarság **képzettségi szintjét** és az oktatás minőségét minden szinten – továbbtanulási hajlandóság motiválása új ösztöndíj-támogatásokkal, tehetséggondozó programokkal, munkahelyi kilátásokkal. Ez elérhető többek között, színvonalas magyar nyelvű középiskola-központok megszervezésével (Szabadka, Zenta), a szórvány oktatási program kidolgozásával, magyar szakkollégiumi központok építésével (Újvidéken és Nagybecskerekén).

Az anyanyelvű oktatásnak az iskolában kettős hatása van a **vajdasági magyarok identitására**:

- ✚ Elsősorban hat a *professzionális identitásuk* kialakítására (a szakmaválasztás gyakran nem a munkaerő-piaci elvárások alapján, hanem a tannyelv függvényében történik).
- ✚ Fontos a *nemzeti identitás* megőrzésében (az anyanyelvű és magyar szellemiségű oktatásnak közvetlen nemzettudat és közösségépítő szerepe van)<sup>2</sup>.

Az iskolák esetében hiányzik a piaci viselkedésforma. Ragaszkodnak a (minisztérium által delegált) hagyományokhoz, berögződött iskolarendszerű képzéseikhez és nem akarnak nyitni a sokkal könnyebben kommercializálható/értékesíthető élethossziglani tanulás szellemében megfogalmazódó képzések felé. Az iskolamenedzsment döntéshozatala, hosszú távon

---

<sup>1</sup> A részletes tartalmi beszámólót (kb. 230 000 karakter) és a könyvet lásd a mellékletben. A beszámoló csak azt a tevékenységet foglalja magába, amit az MTA Titkársága támogatott

<sup>2</sup> Lásd Gábrity molnár Irén kéziratát a mellékletben

stratégiai célkitűzései jutnak kifejezésre, aminek következtében *egyes iskolák sikeresebbek piaci körülmények között, míg mások nem tudnak az „állami béklyótól” megszabadulni.*<sup>3</sup>

Társadalmi szempontból, Vajdaság egyik legmarkánsabb jellege annak **multikulturalitása**. Európa egyik (ha nem is egyetlen) olyan régióját képviseli a Vajdaság, ahol mintegy harminc őshonos nemzeti kisebbség és etnikai közösség él, az államalkotó nemzettel együtt. Jellegzetes multikulturális térség ez, ahol az autochton lakosok két-, vagy háromnyelvű életvitelhez szoktak. Ez alapot szolgáltathat egy **multi-etnikai egyetem - vagy multi-etnikus egyetemi infrastruktúra** kialakításához. Ehhez azonban nélkülözhetetlen a határ menti és a határokon átívelő kapcsolatok építése. **Megállapíthatjuk tehát, hogy a (magyar és nem csak magyar) hallgatók rendelkezésére álló lehetőségek nem elég széleskörűek, és a jelen helyzet nem kielégítő a tartomány intellektuális kapacitásait tekintve sem, sem egyéb nemzeti-etnikai jellegű igényekhez mérten.**<sup>4</sup>

### **b.) Tájegységeink humán erőforrása – kutatási csoport**

**Mirnics Károly** magiszter vezette az *1. témát*: Vajdaság és a magyar nemzeti kisebbség népességének gazdasági szerkezete és változásai (1953–2002)

Megállapításai: A magyarok hátrányos helyzetének, társadalmi és gazdasági kirekesztettsége bizonyítható. A mezőgazdaságból mint legkevésbé jövedelmező gazdasági tevékenységből (deprimált árak, egyre nyitottabb árokló a mezőgazdasági és ipari termékek között, a mezőgazdaságot működtető ipari termékek árának rohamos emelkedése, a mezőgazdasági termékek árának gazdaság- és szociálpolitikai módszerekkel történő olcsón tartása) a szerb népesség tömegesen menekül, s ez kínál munkalehetőséget a magyaroknak, a nem jövedelmező és rosszul fizetett munkahelyeken. Önmagáért beszél az a tény, hogy a szerbek kisajátíthatják maguknak az államigazgatást, katonaságot, állambiztonsági pozíciókat, társadalom és vagyonbiztosítást, a pénzforgalmat, az ingatlanközvetítést. Ha mégis jelen vannak a magyarok ezekben a gazdasági tevékenységekben is, úgy legfeljebb középfokú végzettséget igénylő munkahelyeken dolgoznak, vagy elemi munkát végeznek. Ezek után csak egyetlen egy és rövid következtetés lehetséges: a magyar népesség gazdasági szerkezete kizorító jellegű a gazdasági tevékenységek peremrészei felé. E gazdasági szerkezet nem kedvez sem a magyar vállalkozóknak, sem a munkavállalóknak. (További kutatási eredményét lásd a mellékletben)

**Gábrity Molnár Irén** vezette a *2. témát*: A vajdasági magyarok EU csatlakozási vágya (Kárpát-Panel kutatás eredményeinek vajdasági adatrész-elemzése, másodlagos elemzések, összehasonlítások, cserepublikációk, konferencia előadás elkészítése).

Megállapításaiból: Ma a vajdaságiak zöme nem tudja pontosan mit fog jelenteni számára az EU csatlakozás. A vélemény arról, hogy a csatlakozási szándék jó vagy rossz, a válaszadók 44%-a jónak tartja, 31% se jónak se rossznak, 10% gondolja úgy hogy ez rossz lesz és 15% nem tudja. A kérdésre hogy valójában mit jelent ma a vajdaságiak számára az Európa Unió csatlakozás reménye, ilyen válaszokat kaptunk: elsősorban, vízummentes, szabad utazást, amiben már a hatvanas évektől a kilencvenes évek elejéig részük volt, majd a munkalehetőséget, jobb jövőteremtés lehetőségét. Megállapítható, hogy a Szerb állam demokratizálódásával és Európa-barát politikájával lehet, hogy lassítani tudja, de már megállítani nem a vajdasági magyarok emigrációs hajlamát. (A tanulmányt lásd a mellékletben)

<sup>3</sup> Takács Zoltán kézírata a mellékletben

<sup>4</sup> U.o.

2. **Fiatal doktoranduszok bevonását** a kutatómunkába a Magyarorsággkutató Tudományos Társaság fontos és folyamatos feladatának tartja, ezért három doktorandusz fejlődését és szakmai tevékenységét támogatjuk folyamatosan:

**Takács Zoltán**, a Pécsi Regionális Politika és Gazdaságtan Doktori Iskola 3. éves Ph.D. hallgatója, aki átadta doktori munkájának téziseit; fő kutatásterülete: A Vajdaság, mint régió – a munkaerő-kompetencia és az oktatás viszonya szempontjából. Tevékenységével jelentősen hozzásegít a Magyarorsággkutató kutatási eredményeinek publikálásához, elemzései szakszerűek és alaposak, ezért a Társaság kutatási szakarchívuma teljesen a rendelkezésére áll.

**Szlávitay Ágnes**, a gödöllői Szent István Egyetem Gazdálkodási- és Szervezéstudományi doktori iskola PhD hallgatója - Vezetéstudomány szakon, akinek néhány éve támogatói vagyunk minden disszertációt támogató háttérkutatásban (az MTA Arany János Alap valamikori junior ösztöndíjasa). Most a munkaerőpiac szerbiai elemzését és ebben a vajdasági helyzetet elemezte ki statisztikai másodelemzést végezve és a korábbi ankétolások eredményeit tanulmányozva.

**Kovács Krisztina**, a Pécsi Regionális Politika és Gazdaságtan Doktori Iskola 3. éves Ph.D. hallgatója, akinek doktori témaválasztása 2009 elejére kristályosodott ki, így 2008. évben több téma prezentálására és kiolvasására került sor (foglalkoztatottsági probléma, ágazati munkanélküliség illetve a felnőttképzés, mint válaszreakció a munkanélküliségre).

### 3. Új diplomás fiatalok kiképzése terepmunkára

A 2008. év során két empirikus kutatáshoz szükségeltett kiképezni a kérdezőbiztosok hálózatát: médiakutatás és életminőségkutatás. A kérdezőbiztos hálózat egyetemistákból toborzódott, az adattárolók (SPSS programban) közül pedig új diplomás informatikus (Kabai Beáta) kiképzésére került sor, adatelemzőként pedig Rác Livia került újként előtérbe. Így az MTT-nek jelenleg 5 adattárolója és 3 SPSS programkezelője van.

### B.) Tanulmányírás

A kutatócsoportok 6 tanulmányt és 5 konferencia előadást írtak meg. A tartalmi beszámoló mellékletében kb. 100 oldalon a tanulmányok kéziratai.

### C.) Önálló publikálás

Lásd a mellékletben az MTT 13. kötet sorozatát:

#### **Regionális erőnlét. A humánerőforrás befolyása Vajdaságban.**

A 347 oldalas kötet szerkesztői: Gábrity Molnár Irén és Mirnics Zsuzsa; tördelő: Csernik Előd, nyomda Újvidék-Verzál Stamparija-Nyomda.

*Támogatók:*

MTA Titkársága (Budapest),

MTA ENKI MTA HTMT Ösztöndíjprogram (Budapest),

Regionális Tudományi Társaság (Szabadka)

### D.) Konferenciaszervezés és –részvételek

A Magyarorsággkutató Tudományos Társaság a MTA támogatásával két konferenciát szervezett 2008-ban és egyre elküldte az előadót.

#### 1. Konferenciaszervezés

1. konferencia: *Regionális erőnlét*, Szabadka, 2008. június 27.

A konferencián két plenáris előadásra került sor: prof. Dr. Gábrity Molnár Irén (Lásd a tartalmi beszámoló mellékletében) és Dr. Mirnics Zsuzsanna pszichológus prezentációval kísért előadásai.

**Dr. Mirnics Zsuzsanna**, a budapesti Károli Gáspár Református Egyetem tanára az etnikai-társadalmi identitásról született tanulmányának leglényegesebb gondolatait osztotta meg a hallgatósággal. Kifejtette, hogy szükségszerűen rá kell jönnünk arra, hogy az én és a másik megkülönböztetése analóg a saját csoport és a másik csoport megkülönböztetésével. A nagycsoport-identitás témaköréhez érve megnevezte ennek 7 alappillérét, mint a közös érzelmi-motivációs hajtóerők, pozitív identifikációk, a más csoportokból érkező minősítések, a vezető(k)höz fűződő kapcsolat, a választott dicsőségek és traumák, valamint a kulturális szimbólumok, amiket részletesen megmagyarázott, majd a saját csoportról (esetünkben vajdasági magyarság) alkotott pozitív és negatív képek kapcsán kifejtette, hogy a megkérdezett egyetemisták (a szabadkai tanítóképző és közgazdasági kar hallgatói) legnagyobb része az alkalmazkodási készséget nevezte meg közösségi pozitívumként, majd következnek a szorgalom, a tolerancia, a békeszeretet és a barátságosság, míg legnagyobb negatívumukként a passzivitást, a széthúzást, a szorongást, az irigységet és az önbizalomhiányt jelölték meg.

## 2. konferencia: *Értelmiségünk életközelből*

Vajda Gábor: Az autonómia illúziója – A délvidéki magyarság eszme- és irodalomtörténete (1972–1989) című kötetének bemutatása. A rendezvény helyszíne: Szabadka, a Városi Könyvtár olvasóterme, Időpont: 2008. február 14.

## 2. Konferencia részvétel, plenáris előadás

„Határtalan határok” című nemzetközi földrajzi konferencia, Dobogókő, 2008. 10. 26-27. Résztvevő Gábrity Molnár Irén: A szerbiai emigráció fél évszázada címmel (publikálás alatt).

A szerző abból a hipotézisből indul ki, hogy a fél évszázados, folyamatos szerbiai elvándorlási jelenség fő okai a nehézkes társadalmi szerkezetváltás, a tranzíció veszteségeinek (munkanélküli) kiútkeresése, az a migrációs taszítás, ami immár két évtizede táplálja a szerbiai krízist (délszláv háború, hiperinfláció), de nem utolsó sorban a karrierépítés keresése, ami jelentősen hozzájárult az „agyelszívás” jelenséghez. Az emigrációs hullámok elsősorban nem Magyarországot érintették, hanem a fejlett nyugat-európai államokat és a tengeren túli kontinenseket. Ma a befogadó ország szabja meg, hogy ki vándorolhat be (iskolavégzettség, szakma, életkora, státusa/megélhetési garancia, nyelvtudás alapján). Célországok elsősorban az európai államok (78%): Németország, Ausztria, Svájc és Franciaország; majd a tengeren túli kontinensek (kb. 22%): USA, Kanada, Ausztrália. A *mai migránsok* főleg szakemberek (informatikus, mérnök, innovátor, programozó, mikrobiológus, tudományok doktora, orvos, művész, sportoló), idegen nyelvet beszélők, kezdő tőkével rendelkezők. Az emigráció következményei főleg negatívak: anyagi veszteség (tőkeelvonás, visszatéríthetetlen képzésköltségek), szakemberhiány, demográfiai deformáció, lakosságfogyás (fiatal férfihány). A vajdasági menekült típusok a polgárháborút megelőző időszakban (1989-91) *vendégmunkás*; a háború elején, a hiperinfláció idején (1992-93) távozók főleg *vállalkozók*; a polgárháború elől (1992-95) *menekülők, feketézők*, és a *tanulók*. Magyarországi befogadó-készség kimutatja, hogy a menekültekre vonatkozó pozitív tartalmú magatartás csökkent, mert a lakosság türelme fogy a százezres nagyságot látva. A politikai menekülteket megértően fogadják, a gazdaságiakat ellenszenvvel.

Szabadka, 2008. 03. 30.

Gábrity Molnár Irén  
MTT elnök